

Riksdagen Uppteckningar vid EU-nämndens sammanträden 2016/17:49

Fredagen den 8 september

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor

Justitie- och inrikesminister Morgan Johansson

Återrapport från möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 8–9 juni 2017

Återrapport från informellt ministermöte den 6–7 juli 2017

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för rättsliga och inrikes frågor den 14 september 2017

Anf. 1 ORDFÖRANDEN:

Jag förklarar sammanträdet öppnat.

Vi hälsar justitie- och inrikesminister Morgan Johansson välkommen.

Vi börjar med återrapport från rådet den 8–9 juni och det informella ministermötet den 6–7 juli. Underlag har sänts ut.

Önskar statsrådet tillägga något?

Anf. 2 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Nej, jag hänvisar till det skriftliga underlaget.

Anf. 3 ORDFÖRANDEN:

Vi går vidare till information och samråd inför möte i rådet den 14 september och börjar med dagordningspunkt 5, Terrorismbekämpning.

Anf. 4 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Punkten handlar om terrorismbekämpning och uppdatering efter den senaste tidens händelser. Det är en diskussionspunkt.

Bakgrunden är att ordförandeskapet nyligen har presenterat ett diskussionsunderlag inför mötet, och ordförandeskapet nämner särskilt attentaten i Spanien och Finland tidigare i år. I detta underlag lyfts ett antal åtgärder fram som möjliga fokusområden inför de kommande månaderna. Det handlar i huvudsak om förebyggande av radikalisering, terroristers utnyttjande av internet, olika former av informationsutbyte inom EU och med andra länder, datalagringsfrågan, skydd av offentliga platser och polisarbete inklusive samarbete mellan våra insatsstyrkor.

Detta är alltså en diskussionspunkt, och inga formella beslut ska fattas. Utifrån den information som vi har fått kommer punkterna att inledas med att Spanien redogör för vad som är känt om attentaten i Barcelona och Cambrils den 17 augusti.

Sveriges inriktning för arbete mot terrorism står som bekant fast genom regeringens strategi mot terrorism. Vi har en bred samsyn här, vilket har manifesterats genom två blocköverskridande överenskommelser om arbete mot terrorism som vi har slutit under de senaste åren.

Inför diskussionen vid RIF vill jag särskilt understryka behovet av effektivt och rättssäkert informationsutbyte, åtgärder för att bättre säkra våra offentliga platser och fortsatt förebyggande arbete.

Jag har nog inte mer att säga i denna del just nu.

Anf. 5 JOHAN NISSINEN (SD):

Herr ordförande och ministern! Vi delar uppfattningen att brottsbekämpande myndigheter ska kunna utbyta information över nationsgränserna för att effektivt bekämpa terrorism. Vad regeringen däremot missar är att det också kan vara nödvändigt att kunna utföra inre gränskontroller. Sverige måste trycka på för att få med ministerrådet. Det är vår uppfattning att vi ska ha rätt och möjlighet att skydda vår befolkning mot terroristaktioner redan vid gränser. Jag vill därför framföra en avvikande mening i fråga om detta.

Anf. 6 JENS HOLM (V):

Jag tycker att det är bra att regeringen i sin position tar upp grundläggande rättigheter och värnar om den personliga integriteten. Även det förebyggande arbetet nämns. Det är helt avgörande i kampen mot terrorismen.

En annan viktig aspekt för regeringen är informationsutbyte och gemensamma europeiska databaser, och man vill skala upp detta arbete. Med anledning av den personliga integriteten, som är viktig, skulle jag vilja ställa en fråga till ministern. Finns de databaser som det refereras till i egen regi så att säga, eller kan en del av dem vara outsourcade till separata företag? Jag tycker att detta är en viktig fråga. Vi har sett hur illa det kan gå när man lägger ut dem på fel sätt, så att säga. Jag vill därför veta om regeringen har eftersökt detta.

Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Frågan om inre gränskontroller tas inte upp på torsdag, utan den kommer vi säkerligen att få återkomma till mot bakgrund av EU-kommissionens besked häromdagen.

När det gäller övrigt antiterrorismarbete och förebyggande arbete vill jag än en gång peka på alla de åtgärder som vi har vidtagit, inte minst blocköverskridande. Den senaste uppgörelsen innebär bland annat en kriminalisering av deltagande i terrororganisationer, en utredning om signalspaning också under förundersökning, som kan vara viktig för att inhämta information, och en utredning om hemlig dataavläsning som är på väg fram. Vi har redan kriminaliserat terrorresorna. När det gäller de förebyggande åtgärderna vill jag peka på upprättandet av ett nationellt centrum på Brottsförebyggande rådet mot våldsbejakande extremism och de särskilda uppdrag som har gått över till Kriminalvården för att särskilt beakta riskerna för radikaliserings också på fängelserna.

Detta är en redogörelse av hur mycket som faktiskt har skett och sker i dessa frågor.

Informationsutbytet och de europeiska databaserna hanteras av byrån eu-LISA.

Men jag ska be min medarbetare, som har bättre koll på detta, att ge ytterligare information om detta.

2016/17:49
8 september

Anf. 8 Departementsrådet ANNA-CARIN SVENSSON:

Som ministern säger är det alltså eu-LISA, som finns i Tallinn, som sköter driften av EU:s databaser. Huvudsätet är i Tallinn, men de har också operationsställen i Strasbourg och i Sankt Johann i Österrike. Det är alltså de som sköter det tekniska, och ministerrådet styr genom de politiska inriktningarna.

Anf. 9 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag har en detaljfråga när det gäller informationsutbytet, som vi ser nödvändigheten i.

Hur ser bedömningen ut från regeringens sida? Kommer alla länder att kunna delta i detta, eller är det någonting som man kan gå snabbare fram med i en mindre krets?

Anf. 10 JENS HOLM (V):

Min fråga var om regeringen har kontrollerat att ingen av dessa databaser ligger på en extern aktör utan att EU har detta i egen regi. Även om EU har en egen myndighet som driftar detta behöver detta inte nödvändigtvis förhindra att de lägger ut det på externa aktörer. Jag tänker att en kedja aldrig är starkare än sin svagaste länk, så att säga. Jag skulle därför bara vilja veta om regeringen har dubbelkollat dessa uppgifter. Annars kanske det är läge att göra det.

Anf. 11 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Vi har inga signaler om någonting annat än att dessa uppgifter ska vara i tryggt förvar. Men det är klart att i de tider som vi lever i skadar det aldrig att ibland dubbelkontrollera också sådant. Det tar jag gärna med mig framöver.

När det gäller Ulrika Karlssons fråga om det kan finnas länder som inte vill vara med i detta får vi återkomma till det. Vi har inga sådana signaler nu. Jag skulle vilja säga att det finns ett stort tryck i hela EU för att se till att ta steg framåt i detta arbete.

Anf. 12 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Kan ministern säga någonting om tidsagendan? När tror han att detta skulle kunna rulla igång? Det är någonting som vi redan nu skulle ha velat ha på plats.

Anf. 13 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Det är för tidigt att säga någonting om tidsplanen. Kommissionen säger att man kommer att komma med närmare besked under hösten. Men det vet vi inte så mycket mer om. Vi får höra vad de har att säga nästa torsdag.

Anf. 14 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Då har vi ingen avvikande mening. Men vi har ett litet önskemål, eller medskick, om att man från svensk sida gärna kan försöka pressa på lite grann och poängtera vikten av att vi faktiskt kommer framåt i denna fråga.

Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Det är klart att det också ligger i vårt intresse att se till att detta arbete fortskrider i en hastighet som gör att vi kan hantera de hot som finns. Självklart är det så.

Anf. 16 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns ett stöd för regeringens här redovisade inriktning. Det finns en avvikande mening från Sverigedemokraterna och ett medskick från Moderaterna.

Vi går vidare till punkt 7, Övriga frågor.

Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Punkt 7 handlar om avtalet om passageraruppgifter mellan EU och Kanada. Det är en informationspunkt där kommissionen förväntas informera om utfallet av EU-domstolens avgörande i juli 2017 i målet om PNR-avtalet mellan EU och Kanada och den fortsatta hanteringen av ärendet. Vi vet inte så mycket mer om detta just nu.

Anf. 18 JENS HOLM (V):

Jag får konstatera att det är ett ganska kraftigt underkännande av EU:s lagstiftningsförmåga på detta område att man inte förmår att lägga fram ett system som fullt ut tar hänsyn till integritet och andra aspekter.

Jag undrar vilken tidsplan som finns? Jag utgår nämligen från att kommissionen avser att lägga fram ett nytt förslag som fullt ut respekterar domstolens utlåtande. När kommer det? Jag utgår från att man kommer att följa domstolen. Något annat vore mycket märkligt. Men det är väl även regeringens ståndpunkt?

Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S):

Det är klart att kommissionen kommer att följa domstolens beslut. Men nu vidtar ytterligare en förhandling mellan EU och Kanada med utgångspunkt från domstolsutslaget. Så det är klart.

Någon tidsplan för detta har jag inte, men det är möjligt att vi får veta mer om det på torsdag.

Samtidigt är det viktigt att man går i mål med detta. Det här kan vara väsentliga uppgifter när det gäller terroristbekämpning och den information som vi helt enkelt måste ha. Men naturligtvis måste en överenskommelse hålla sig inom ramen för vad domstolen har sagt.

Anf. 20 ORDFÖRANDEN:

Vi tackar justitie- och inrikesminister Morgan Johansson för informationen och för hans medverkan i EU-nämnden.

§ 2 Rättsliga och inrikes frågor

Statsrådet Heléne Fritzon

Information och samråd inför möte i Europeiska unionens råd för
rättsliga och inrikes frågor den 14 september 2017

Anf. 21 ORDFÖRANDEN:

Då hälsar vi statsrådet Heléne Fritzon välkommen till EU-nämnden. Vi har inte fått någon signal om att det finns något under punkten Övrigt, men jag kan ändå fråga om det föreligger någon ytterligare information under den punkten. Nej.

Då går vi vidare till rådets dagordning, punkt 6, Migration: lägesrapport och kommande åtgärder – diskussion.

Anf. 22 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Det här är mitt första besök i EU-nämnden.

Under den här punkten om migration kommer vi först att få en lägesuppdatering. Då förväntar vi oss information om innehållet i kommissionens rapporter. De avser då omfördelningen, vidarebosättningen, EU:s partnerskap med tredjeländer och genomförande av EU-Turkiet-uttalandet.

Som ni vet har EU under de senaste två åren infört åtgärder, strategier och finansiering för att hantera flykting- och migrationssituationen. Olika åtgärder, som genomförs i nära samarbete med IOM och UNHCR, har vidtagits för att förhindra att människor riskerar livet på Medelhavet.

Vi vet att vissa åtgärder har gett resultat, och vi ser nu att antalet migranter som kommer till EU via den så kallade centrala Medelhavsrutten har minskat något. Samtidigt har antalet migranter som kommer över västra Medelhavsrutten till Spanien ökat i år jämfört med förra året. Det rapporteras också öknings av antalet migranter på västra Balkan.

Samarbetet fortsätter, bland annat genom insatser för att bemöta grundorsakerna till denna irreguljära migration. Det handlar om att förbättra villkoren för migranter i transit och stöd till frivilligt återvändande.

Regeringen välkomnar förslag som har fokus på vidarebosättning i nära samarbete med UNHCR. Det gäller personer som är i behov av skydd – detta för att öppna en laglig migrationskanal, rädda liv och locka fler stater till åtaganden inom ramen för EU-kommissionens program. Vi ser också mycket positivt på att även stater utanför EU kan delta för att bredda vidarebosättning globalt.

Vi är nog alla smärtsamt medvetna om att de migranter som sätts i förvar i Libyen löper mycket stor risk att utsättas för allvarliga övergrepp. Mänskliga rättigheter ställs åt sidan. Sverige stöder därför utökade ansträngningar av UNHCR och IOM längs den centrala Medelhavsrutten, inte minst till förmån för kvinnor, barn och migranter i särskilt utsatta situationer.

Det gäller också aktiviteter för att få till stånd ett ökat frivilligt återvändande och återetablering samt för att bereda internationellt skydd genom just vidarebosättning.

Från svensk sida lyfter vi alltid fram att UNHCR och IOM är särskilt centrala aktörer för att man ska känna rättssäkerhet i genomförandet och upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter.

Som ni känner väl till – kanske bättre än jag just nu, eftersom jag inledningsvis har kort tid på mig för dessa frågor – finns det en stor utmaning i förhandlingarna på vårt område. Det finns fortfarande delade meningar om vad ansvar och solidaritet omfattar.

En förutsättning för ett långsiktigt hållbart system är att alla medlemsstater delar på ansvaret och tar emot människor i behov av skydd. Jag kommer därför mycket klart och tydligt – precis om min företrädare – att framföra våra i riksdagen förankrade ståndpunkter i den delen.

Jag vill ta tillfället i akt att påpeka, understryka och nämna det viktiga klarläggande som kom från EU-domstolen i onsdags. Domen visar att det beslut som rådet fattade i september 2015 om omplacering är lagligt. Man går tydligt emot Ungerns och Slovakiens talan, och det är helt enkelt ett bakslag för dessa länder.

Jag hoppas att den domen kan bidra till att nå framgång i den fortsatta solidaritetsdiskussionen som är så nödvändig.

I det här arbetet vill vi även verka för en närmare integrering av den externa och interna dimensionen av politiken. Vi förespråkar långsiktiga migrationsdialoger med prioriterade tredjeländer.

Vi stöder EU-samarbetet för att stärka ursprungs- och transitländernas egen kapacitet för att hantera alla aspekter av migration, inklusive bekämpning av människosmuggling.

Nästa vecka är det ett sammanträde med RIF-rådet. Det är mitt första sammanträde, och jag ser självklart fram emot att få representera regeringen och Sverige i det sammanhanget.

Anf. 23 MARTIN KINNUNEN (SD):

Ordförande! Vi från Sverigedemokraterna står fast vid den avvikande mening som vi anmälde den 2 juni. Vi anser att varje land självt ska få bestämma vilka man släpper in och inte släpper in.

Vi skulle vilja veta lite mer om hur man ser på migrationsförhandlingarna och särskilt då Dublin 4-förhandlingen med utgångspunkt i Angela Merkels uttalande nyligen om att man inte kan tvinga länder att vara så kallat solidariska.

Tidigare har man varit ganska hoppfull om stödet för Sveriges linje från Tyskland. Jag undrar om man gör en annan värdering i dag av hur läget ser ut i förhandlingarna.

Anf. 24 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Det här är en fråga som har varit uppe en rad gånger, framför allt under hösten 2015. Det var i september 2015 som EU fattade beslut om att man skulle omfördela 120 000 människor som befann sig i Grekland och Italien.

Det har nu gått två år, och resultatet är skrämmande dåligt. Till dags dato är det drygt 27 000 som har omfördelats. Det finns alltså all anledning att trycka på solidaritetstanken. Det är bara Malta som har tagit emot fler än vad man hade i uppdrag att ta emot. Irland och Finland ligger också rätt så bra till i statistiken. Men till och med Sverige ligger ju dåligt till.

Det har inte fungerat i en rad länder. Det är inte bara Slovakien och Ungern som har varit motsträviga i det här arbetet. Det finns all anledning att lyfta upp den här frågan.

Vi från Moderaterna har poängterat flera gånger att för att detta verkligen ska få effekt måste det löna sig att göra rätt och straffa sig att göra fel. Jag vill därför uppmana ministern att lyfta frågan att använda budgeten som styrinstrument. Det ska löna sig att göra rätt.

Det var den ena frågan. Det måste helt enkelt fungera. Två år senare har vi nu sett att det inte fungerar. Det krävs alltså mer handlingskraft i den delen.

Jag hörde att ministern sa att migrationsdialoger med tredjeländer är prioriterade enligt vad som står i papperet. Sedan problematiserade ministern över förvaret i Libyen där omständigheterna är fruktansvärda.

Nyligen hölls det ett toppmöte i Paris. En av punkterna var att man ville inrätta flyktingläger i tredjeländ, bland annat i Libyen för att asylansökan skulle göras därifrån. Jag skulle gärna vilja veta hur regeringen ser på den frågan. Den lär ju dyka upp i diskussionen, så där behöver regeringen kanske ett mandat. Regeringen får gärna berätta hur man ser på förslaget från toppmötet, eftersom det nu lär tas upp.

Den tredje frågan handlar om gränskontroller. Den kommer nog också att dyka upp på toppmötet och tas upp till diskussion, och vi vet ju vad kommissionen har sagt. Jag läste också om regeringens uttalande i medierna. Ministern får gärna säga vilken bedömning regeringen gör och i vilken riktning, dvs. om man vill ha kvar gränskontroller inte. Vilken bedömning gör man, och hur har man kommit fram till det beslut som man har landat på?

Den fjärde frågan handlar om säkra-länder-listor. Där vill vi att regeringen trycker på så att EU kommer fram med säkra-länder-listor för att det ska bli en snabbare process i de länder som de facto borde kunna göra en snabbare asylprövning. Det rör sig till exempel om Makedonien och Albanien.

Sedan har vi ett medskick som vi har haft tidigare. Ministern var själv inne på vidarebosättning. Det är viktigt att fler länder öppnar upp för kvotflyktingar såväl inom som utanför EU. Likväl vill vi att fler länder följer det svenska exemplet med arbetskraftsinvandring, så att det blir legala vägar in i Europa och så att det blir ordning och reda för att man ska kunna veta vilka som befinner sig på Europas territorium.

Vi hänvisar till den avvikande mening som vi har haft tidigare om att Sverige borde driva på för att fler länder inom EU öppnar för arbetskraftsinvandring i enlighet med den svenska modellen.

Anf. 25 ORDFÖRANDEN:

Ursäkta, men när det gäller gränskontroller förstod jag inte riktigt om det som avsågs var den nationella diskussionen eller om det var frågor som kommer att diskuteras på mötet. Jag undrar om Ulrika Karlsson kan tydliggöra vad hon menar.

Anf. 26 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag tror att den frågan kommer att dyka upp på mötet eftersom kommissionen nu har sagt att man vill ta bort gränskontroller för att man vill integrera Schengen igen. Danmark har ju redan protesterat och sagt att

landet kommer att ha kvar sina gränskontroller. Det är inte bara en inrikespolitisk fråga, utan det är i allra högsta grad en EU-fråga. Därför undrar jag hur regeringen ser på behovet av att ha gränskontroller eller av att lyfta bort dem, alltså hur behovet ser ut i båda riktningarna.

Anf. 27 JENS HOLM (V):

Jag instämmer i att det var ett välkommet utlåtande från EU-domstolen. Jag hoppas att det kommer att leda till att det nu verkligen blir fart på omfördelningen. Jag är dock inte så säker på det. Det kommer nog att behövas länder som fortsätter att trycka på i den frågan.

Som Ulrika Karlsson sa är det här någonting som vi har diskuterat många gånger, så jag tänker inte ta upp allt vad jag vill säga.

Kommissionen frågar efter ytterligare aspekter och vill ha inspel från medlemsländerna. En viktig aspekt är att det är väldigt stort fokus på åtgärder i tredjeland. Man ska hålla människor borta, och ifall de väl har lyckats att ta sig till Europa ska de sändas tillbaka så fort som möjligt. Det genomsyrar också den svenska positionen.

I det här avseendet är det oerhört viktigt att biståndsmedel inte blandas ihop med flyktingpolitik, att biståndsmedel inte används som påtryckningar eller som ett sätt att hålla människor borta ifrån att fly från krig och förtryck.

EU finansierar den libyska kustbevakningen med biståndsmedel. Man har också skalat upp insatserna för kustbevakningen. Samtidigt har den libyska kustbevakningen ett dåligt record när det gäller att hantera asylsökande. Man har flera gånger skjutit mot människor i nöd i havet. Jag skulle vilja fråga om ministern är medveten om att biståndsmedel går direkt till kustbevakningen och om man tycker att detta är en lämplig användning av EU:s biståndsmedel.

I ljuset av detta tycker jag att det är väldigt viktigt med länder som står upp för mänskliga rättigheter. I den svenska positionen talar man faktiskt inte om mänskliga rättigheter. Man pratar om internationell rätt och asylrätt, och det är viktigt, men jag tycker verkligen att det hade varit på sin plats att man skulle framhålla att mänskliga rättigheter ska genomsyra hela migrationspolitiken och så vidare. Mänskliga rättigheter nämns en gång, men det sker med hänvisning till UNHCR och IOM, som om de på något vis ska vara garantier för mänskliga rättigheter. Men det räcker inte, utan medlemsländerna måste själva tydligt stå upp för detta.

Avslutningsvis, herr ordförande, skulle jag också vilja ta upp frågan om pakter, som nämns här. Det finns ju fem så kallade pakter med länder i Afrika: Etiopien, Niger, Mali, Senegal och Nigeria – tror jag. Syftet med pakterna verkar, som jag ser det, rätt uppenbart vara att människor ska hållas kvar i de länderna – de ska inte fly därifrån. Men samtidigt kan det finnas högst legitima skäl att fly från ett land som Etiopien, till exempel. Här står det att EU ska verka för att nya sådana pakter ska inrättas med nya länder. Då vill jag fråga: Är det också regeringens ståndpunkt att det är önskvärt att nya pakter inrättas med andra länder, och i så fall med vilka?

Anf. 28 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Jag ska försöka både besvara och kommentera frågorna.

Låt mig börja med Sverigedemokraternas fråga. Vi ser behov av en omfördelning av asylsökande som en viktig del av solidaritetspolitiken. Tyskland har hittills ställt sig bakom den linjen.

För att gå över till frågan från Moderaterna om vad som händer i förhandlingarna om solidaritetsfrågan vill jag säga att det är ett svårt läge. Medlemsstaterna är splittrade. Som jag sa nyss kan vi ha nytta av den dom som kom häromdagen. I kraft av den kan vi fortsätta hävda den svenska linjen och fortsätta arbetet med att se till att vi får en bättre omfördelning av asylsökande. Jag tror att det är viktigt att framhålla att det är flera akter som ska förhandlas. En svensk hållning i det sammanhanget är att ingenting är klart förrän allting är klart. Det är otroligt viktigt att hålla ihop samtliga akter. Dublinförordningen är en väsentlig del i hela förhandlingsarbetet. Där kommer Sverige att fortsätta att stå fast vid sin starka position i de förhandlingarna.

Detta med omfördelningen är inte ett misslyckande, utan det beror på antalet personer som kan komma i fråga. 75 procent ska anses ha ett skyddsbehov.

När det gäller frågorna om Libyen, Parismötet och läger på annan plats är det tydligt att det inte finns något EU-förslag om en extern asylprovning. Detta kommer vi att följa, såklart. När det gäller Libyen mer generellt känner vi naturligtvis oro över det som händer och för att man inte beaktar de mänskliga rättigheterna, och det är många som har gett uttryck för det. Det är en fråga som vi kommer att följa mycket nära.

När det gäller den konkreta frågan om gränskontroller vill jag vara tydlig med att det är statsrådet Johanssons fråga. Men som en upplysning kan jag säga att detta bedöms utifrån aktuell situation. De gränskontroller vi nu har löper ut i november. Men detta är alltså statsrådet Johanssons fråga.

Frågan om säkra länder och förteckningen över dem är något som förhandlas inom ramen för asylprocedurförordningen, som ju är en del av förhandlingen om hela det gemensamma europeiska asylsystemet.

Vänsterpartiet ställde en konkret fråga om kopplingen mellan biståndspengar och den libyska kustbevakningen. Som en upplysning kan jag nämna att under 2017 har drygt 90 anställda inom den libyska kustbevakningen och marinen deltagit i utbildningsprogram som inkluderar utbildning i mänskliga rättigheter och internationell humanitär rätt. Detta är en svår fråga. Men Libyen har ändå det yttersta ansvaret för bevakningen av sitt eget territorialvatten. Vi har tillsammans i Europa ett stort intresse och ett ansvar för att hela tiden bevaka det som händer i Libyen. Men det är olika delar det handlar om när man, som Jens Holm i sin fråga, kopplar detta till biståndspengarna.

Jag hoppas att jag har besvarat samtliga frågor.

Anf. 29 ORDFÖRANDEN:

Det var en fråga om pakter också.

Anf. 30 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Jag ber Ola Henrikson att svara på den frågan.

Anf. 31 Planeringschef OLA HENRIKSON:

Det är, som Jens Holm nämnde, fem pakter det handlar om. En tanke med dem är ju att stärka kapaciteten i de länder det gäller. Mycket av det praktiska arbetet görs ju sedan i samarbete med UNHCR och IOM, men detta är ett sätt att stärka dessa länders förmåga att tillvarata migranternas mänskliga rättigheter. De befinner sig ofta i en utsatt situation i exempelvis Niger eller Tchad, och detta är ett sätt att bistå dem på vägen.

Anf. 32 CAROLINE SZYBER (KD):

Herr ordförande! Tack, ministern, för föredragningen! Nu är ju detta enbart en diskussionspunkt, men det känns ändå som om det handlar om grunden för framtiden. Jag tror att det är viktigt att Sverige är en stark röst i det arbetet.

Frankrike har sagt att man vill göra om hela asylsystemet från grunden. Några EU-länder hade tidigare möte med några nordafrikanska länder. Som ministern själv sa: Ingenting är klart förrän allting är klart.

Jag undrar lite hur ministern ser på tidsplanen för ett nytt asylsystem? Och vilka är de tre viktigaste ingångarna för Sverige i den diskussion som kommer framöver?

Anf. 33 JENS HOLM (V):

Min fråga om den libyska kustbevakningen var mer konkret. Är det lämpligt att man använder biståndsmedel till detta? Det är alltså pengar från EU:s så kallade Trust Fund for Africa, som väl har till syfte att utveckla Afrika på olika sätt. Är det lämpligt att man använder sådana biståndsmedel till att utrusta den libyska kustbevakningen? Är det inte en hopblandning av två olika ändamål? Det var min konkreta fråga.

När det gäller pakterna undrade jag om den svenska regeringen hade någon synpunkt på vilka ytterligare länder som skulle kunna ingå sådana pakter. Beskrivningen här var ju lite av den officiella bilden, men pengar går ju också till förvar och övervakningssystem, alltså kort och gott till att hålla människor borta.

Anf. 34 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S):

Låt mig börja med frågan från Kristdemokraterna. Jag tycker om frågeställningen, så till vida att det är många principiella frågor som vi står inför. Det är viktiga framtidsfrågor som ligger i hela förhandlingsarbetet. Även om detta är en lägesrapport är det ett viktigt dokument för fortsättningen. Där är såklart den så kallade solidaritets- och ansvarsfrågan den absolut viktigaste. Om man ser till akternas innehåll är det två av dem som jag vill lyfta fram, nämligen Dublinförordningen och asylprocedurförordningen. Tillsammans handlar dessa frågor, kan man säga, om hur vi bevakar svensk hållning.

Frågan om tidsplanen är en fråga som jag ofta får. Det är helt omöjligt att svara på när vi tror att vi kan komma i mål med hela förhandlingsarbetet. Men som jag sa tidigare är det otroligt viktigt för Sverige att vi inte bockar av akterna en och en, för då är jag orolig för att vi hamnar i ett läge där solidaritets- och ansvarsfrågan blir över på slutet. Jag tror inte att det är ett bra förhandlingsläge.

Vi vill hålla ihop dessa förhandlingar. I det läget får ting ta tid. Jag får i så fall återkomma vid ett senare tillfälle med mer bestämda uppfattningar om tidsaspekten.

Vänsterpartiet ställde ytterligare frågor. När det gäller pakterna är inget aktuellt just nu. Det finns ingen sådan förfrågan nu.

Sedan efterfrågade man mer konkret synen på lämpligheten i att använda biståndsmedel. I mitt svar försökte jag peka på en sammanhållen bild av hur viktigt det är att man å ena sidan tar avstånd från övergrepp mot och å andra sidan jobbar aktivt med att på olika sätt stärka ett lands arbete och förutsättningar för att komma vidare i kunskap om och agerande kring mänskliga rättigheter.

Biståndet har en viktig roll att spela när det gäller att motverka grundorsakerna till att människor flyr och ska på alla sätt bidra till att förbättra förutsättningarna för människor som återvänder. Något annat svar på den frågan från min sida kommer inte i dag.

Anf. 35 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Jag uppfattade inte att jag riktigt fick svar om vad regeringens ståndpunkt är i vissa delar. När det gällde den första delen, om omfördelning, hörde jag att statsrådet sa att det inte var något misslyckande i och med det beslut som fattades i september 2015. Jag tror att det vore en olycklig inställning om regeringen verkligen säger så, för det är ett misslyckande. Det står även i papperen att det är "way below" vad man förutsatte. För att få riktig fart på detta måste det till muskler, och där måste Sverige ta ledartröjan. Jag hoppas att statsrådet också lägger fram vikten av att man har muskler och att man mer aktivt använder budgeten, så att man inte behöver se sådana här misslyckanden framöver.

Vår utgångspunkt är ju att omfördelningsprincipen ska gälla framöver som grund för fördelning. Som det ser ut nu, med bara den tillfälliga omfördelningen, ser det inte så ljust ut. Då måste det till muskler.

Den andra delen fick jag nog inget svar på alls. Det här är en lägesrapport, och sedan blir det en diskussion. Då kommer det att komma upp en del saker på agendan, rimligtvis det som bland andra Tyskland, Italien och Frankrike diskuterade i Paris, det vill säga mer aktivitet med flyktingläger i tredjeland. Om det dyker upp en sådan diskussion tycker jag inte att det vore positivt om Sverige är passivt och inte tycker någonting. Det vore därför intressant att veta vad regeringen tycker. Annars blir Sverige bakbundet och inte pådrivande i att hitta lösningar för hur vi kommer framåt. Jag skulle vilja veta vad regeringen tycker om förslaget när det kommer upp en diskussion, för annars har vi munkavel.

När det gäller den tredje delen om säkra länder ligger den frågan explicit med i den andra delfrågan om tidigare återvändande, som kommer att diskuteras. Där tycker jag nog att regeringen kunde vara lite tydligare. Som jag har uppfattat det är det i dag enkom Sverige som bromsar. Alla andra länder vill gå framåt, men Sverige bromsar enhälligheten. Detta tycker jag är olyckligt, och jag vill höra om statsrådet är beredd att ändra sin inställning och jobba framåt så att vi kan komma vidare med säkra länder-listor.

Anf. 36 Statsrådet HELENE FRITZON (S):

Det råder ingen tvekan från min sida om värdet av att omfördelningen fungerar. Om detta är vi naturligtvis helt överens, och jag ska vara jättestydlig på den punkten.

Om ledamöterna uppfattar att jag möjligen svarar något försiktigt på frågorna beror det kanske på att jag alldeles i dagarna har tjänstgjort i en månad på detta uppdrag. Jag jobbar hela tiden på det yttersta med att vara väl insatt i frågorna och kommer på alla sätt att föra fram Sveriges hållning så som vi är överens om att den ska föras fram.

Till den konkreta frågan om eventuell spekulatio n om läger i tredje land är det så här långt tydligt att det inte föreligger något EU-förslag om en extern asylprövning. Dokumenten från toppmötet i Paris, som vi har följt nära, handlar snarare om en traditionell vidarebosättning. Att man fortsätter med den inriktning som vi tycker är viktig – att det sker med stöd av UNHCR och att man identifierar skyddsbehövande personer för överföring till tredje land – är den utgångspunkt vi har om Parismötet och innehållet i de dokumenten.

Det vi ser är att det finns en tanke om att föra strandade migranter från Libyen till Niger och därefter vidarebosätta dem därifrån. Även där är det otroligt viktigt att det är UNHCR som är med i en sådan förändring.

Den tredje frågan vill jag överlåta till Ola Henrikson, om det är möjligt.

Anf. 37 Planeringschef OLA HENRIKSON:

Frågan om säkra länder, säkra tredje länder och säkra ursprungsländer är en fråga som ytterst kommer att regleras i asylprocedurförordningen, där det ligger ett konkret förslag. Där ligger också sedan tidigare ett förslag om en separerat förordning om säkra ursprungsländer, som jag har redogjort för här tidigare. Förhandlingen om dessa instrument pågår.

Det finns en del i Europeiska rådets uttalande från juni som rör säkra tredje länder. Beslut i Europeiska rådet antas med konsensus, och Sverige har inte motsatt sig rådets slutsatser. När det gäller besluten i rådet om de konkreta rättsakterna sker antagandet med kvalificerad majoritet i rådet och i medbeslutande med Europaparlamentet.

För att man ska komma vidare med dessa delar krävs förmodligen att kommissionen reviderar sitt förslag. Allt som Europeiska rådet har sagt finns ju i dag inte täckt i själva det förslag som ligger på bordet. För att man ska kunna tillämpa detta på EU-nivå krävs förändrade asylprocedurregler på EU-nivå. Detta finns inte med i det direktiv som i dag är styrande för den gemensamma asylproceduren.

Anf. 38 ORDFÖRANDEN:

Jag konstaterar att det finns stöd för regeringens här redovisade inriktning men noterar en avvikande mening från Sverigedemokraterna och en hänvisning till tidigare avvikande mening om arbetskraftsinvandring från moderaterna.

Vi tackar statsrådet Fritz on.

Innehållsförteckning

§ 1 Rättsliga och inrikes frågor	1
Anf. 1 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 2 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 3 ORDFÖRANDEN.....	1
Anf. 4 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	1
Anf. 5 JOHAN NISSINEN (SD).....	2
Anf. 6 JENS HOLM (V)	2
Anf. 7 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	2
Anf. 8 Departementsrådet ANNA-CARIN SVENSSON	3
Anf. 9 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M)	3
Anf. 10 JENS HOLM (V)	3
Anf. 11 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 12 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	3
Anf. 13 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	3
Anf. 14 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	4
Anf. 15 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 16 ORDFÖRANDEN.....	4
Anf. 17 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 18 JENS HOLM (V)	4
Anf. 19 Justitie- och inrikesminister MORGAN JOHANSSON (S).....	4
Anf. 20 ORDFÖRANDEN.....	4
§ 2 Rättsliga och inrikes frågor	5
Anf. 21 ORDFÖRANDEN.....	5
Anf. 22 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	5
Anf. 23 MARTIN KINNUNEN (SD)	6
Anf. 24 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	6
Anf. 25 ORDFÖRANDEN.....	7
Anf. 26 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	7
Anf. 27 JENS HOLM (V)	8
Anf. 28 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	8
Anf. 29 ORDFÖRANDEN.....	9
Anf. 30 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	9
Anf. 31 Planeringschef OLA HENRIKSON	9
Anf. 32 CAROLINE SZYBER (KD)	10
Anf. 33 JENS HOLM (V)	10
Anf. 34 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	10
Anf. 35 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	11
Anf. 36 Statsrådet HELÉNE FRITZON (S)	11
Anf. 37 Planeringschef OLA HENRIKSON	12

